

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра румунської та класичної філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

проф. Бунчук Б.І.

“26” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ДАВНЬОГРЕЦЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

(назва навчальної дисципліни)

Обов’язкова дисципліна

Освітньо-професійна програма «Богослов’я»

(назва програми)

Спеціальність 041 Богослов’я

(код, назва)

Галузь знань 04 «Богослов’я»

(шифр, назва)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Факультет філологічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

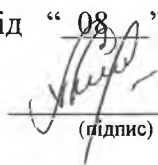
Робоча програма навчальної дисципліни «*Давньогрецька мова (за професійним спрямуванням)*» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Богослов'я», за спеціальністю 041 Богослов'я, галузі знань 04 «Богослов'я», затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 4 від «24» квітня 2023 року).

Розробники: _____ к.філол. н., доц. Чакал Інеса Степанівна _____
Викладачі _____ к.філол. н., доц. Загайська Галина Михайлівна _____
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри *румунської та класичної філології*

Протокол № 1 від «08» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Палад'ян К.І.
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Антофійчук А.М.
(прізвище та ініціали)

© Чакал, 2024 рік

© Загайська, 2024 рік

1. Мета навчальної дисципліни

Мета курсу: Сформувати знання про давньогрецьку мову (койне) як одну з найнеобхідніших для вивчення індоєвропейських мов, що сприяє оволодінню духовною скарбницею Європи, ознайомленню з оригінальними джерелами (текстами Нового Завіту та патристичною літературою), а також покращує вивчення іноземних мов (германських, романських) загалом і української мови (наявність великої кількості лексики давньогрецького походження), зокрема, розширює науковий кругозір студентів.

Український духовний етос сформований на трьох основних підвалинах Східного християнства – Св. Письмі, Писаннях Отців і Літургії. Щоб ці скарби були безпосередньо доступні фахівцям в їх автентичній суті, необхідно вивчати класичні мови, якими була написана основоположна християнська література. Читаючи Новий Завіт у грецькому оригіналі, студент пізнає не лише текст Божого слова, але й контекст раннього християнства, вивчаючи греку Нового Завіту (койне), він опановує мову, якою протягом століть спілкувалися народи Середземноморського світу. З огляду на це, для студентів-богословів є важливим для вивчення саме період загальногрецької мови епохи еллінізму (III ст. до н.е. – VI ст. н.е., койне), тому що на ньому, окрім Нового Завіту, написана ще і патристична література (Іван Златоуст, Василь Великий, Оріген, Ієронім та інші церковні авторитети).

Досягненню поставленої мети сприяє вирішення таких **завдань**:

- ✓ Сформувати знання про:
  - фонетику давньогрецької мови (письмо, читання);
  - морфологію, що передбачає вивчення нормативної граматики (10 частин мови: іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, частка, вигук) і їх граматичних особливостей;
  - синтаксису (синтаксичні конструкції, функціональний синтаксис відмінків та синтаксис підрядних речень);
- ✓ Навчити:
  - робити граматичний аналіз та пояснювати уривки, які перекладаються для кращого їх розуміння (можливість дискусії);
  - перекладати зі словником оригінальні тексти Нового Завіту та патристичну літературу (Іван Златоуст, Василь Великий, Оріген, Ієронім та інші);
  - опанувати богословську лексику, використовувати її у Літургіях;
  - вивчити молитви, біблеїзми, тропарі, паремії та гноми давньогрецькою мовою.

Кожне практичне заняття з давньогрецької мови (койне) для студентів богословського відділення складається із теоретичної частини граматики та практичної (виконання вправ), читання текстів (адаптованих та оригінальних), засвоєння богословської термінології, молитов, тропарів, паремій, гном.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Давньогрецька мова (за професійним спрямуванням)» студент повинен

Знати:

- основні періоди історії давньогрецької мови та її значення для богослов'я, релігієзнавства;
- правила вимови голосних і приголосних звуків, дифтонгів;
- відмінкові закінчення іменників усіх III відмін;
- відмінювання прикметників;
- усі розряди займенників;
- часову систему давньогрецького дієслова;
- види прислівників;
- основні прийменники та розуміти їх функції в реченні;
- кількісні й порядкові числівники;
- твори відомих християнських письменників Стародавньої Греції;
- напам'ять найвідоміші давньогрецькі крилаті вислови, віршовані тексти, релігійні тексти та термінологію.
- напам'ять молитви, біблеїзми, тропарі, лексику, фразеологію.

Вміти:

- читати по-давньогрецьки, правильно розставляючи наголоси у словах;
- відміняти іменники I-III відмін;
- узгоджувати прикметники з іменниками та відмінювати їх;
- утворювати ступені порівняння прикметників;
- відмінювати займенники різних розрядів;
- відмінювати дієслова різних дієвідмін у всіх часах;
- утворювати ступені порівняння прислівників;
- узгоджувати й відмінювати числівники;
- читати, аналізувати й перекладати (зі словником) адаптовані давньогрецькі тексти, а також твори видатних письменників Стародавньої Греції в оригіналі, тобто оволодіти навичками читання прозаїчних і поетичних текстів;
- вміти використовувати давньогрецькі крилаті вислови, релігійні твори, фразеологію й термінологію на практиці.
- читати, аналізувати й перекладати (зі словником) адаптовані латинські тексти, а також оригінальні твори (Новий завіт, християнська література);
- вміти використовувати молитви, тропарі, богословську лексику на практиці у Літургіях.

У результаті вивчення курсу «Давньогрецька мова (за професійним спрямуванням)» студенти зможуть набути:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати духовні, моральні, культурні, освітні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою (за професійним спрямуванням).

ЗК 05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 08. Здатність працювати автономно.

ЗК 09. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01. Здатність здійснювати аналіз текстів Святого Письма, священних текстів та богословської літератури із застосуванням методів богослов'я та інших наук.

СК 02. Здатність визначати взаємодії та взаємозв'язки між богословськими традиціями, оцінювати суспільну і культурну роль богослов'я в історичному та сучасному контекстах.

СК 05. Здатність застосовувати богословські знання в професійній діяльності та суспільному житті відповідно до віроповчальних та морально-етичних засад і принципів.

СК 10. Здатність застосовувати богословські знання та навички в практичній богослужбовій і позабогослужбовій діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами.

ПРН6. Мати концептуальні знання гуманітарних та соціальних наук, необхідні для критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері богослов'я.

ПРН7. Аналізувати історію виникнення, основні етапи формування, структуру та принципи тлумачення Святого Письма та інших священних текстів в історичному, соціальному, філологічному, канонічному і культурному контекстах.

ПРН8. Розуміти взаємозв'язки богословських традицій та їх роль в історичному і сучасному контексті.

ПРН10. Аналізувати першоджерела та наукові праці, визначальні для оформлення богословських традицій.

ПРН12. Застосовувати усні, письмові і візуальні способи передачі інформації.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й, 3-й	4, 5	6	180	–	90	–	–	90		залік, іспит
Заочна	–	–		–	–	–	–	–	–		–

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.	
1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. ФОНЕТИКА ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ. МОРФОЛОГІЯ (Частина I)												
Тема 1. Екскурс у історію давньогрецької мови.	5		2			3							
Тема 2. Грецький алфавіт. Правила вимови і наголошення.	8		4			4							
Тема 3. Дієслово (Verbum, ΡΗΜΑ). Теперішній час активного стану (praesens activi).	8		4			4							
Тема 4. Іменник (Nomen Substantivum, ΟΝΟΜΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ). Перша відміна іменників.	9		4			5							
Тема 5. Друга відміна іменників.	8		4			4							

Тема 6. Прикметник (Nomen Adiectivum, ONOMA ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΝ).	8		4		4							
Тема 7. Теперішній час медіального і пасивного станів (Praesens medii et passivi).	4		2		2							
Тема 8. Минулий час недоконаного виду (Imperfectum).	4		2		2							
Тема 9. Прийменник (Praepositio, ΠΡΟΘΕΣΙΣ).	4		2		2							
Тема 10. Систематизація та узагальнення. Модульна контрольна робота № 1.	2		2									
<i>Разом за ЗМ I</i>	<i>60</i>		<i>30</i>		<i>30</i>							
Змістовий модуль 2. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΔΑΒΝΉΟΓΡΕΤΣΚΟΪ ΜΟΒΙ. Частина II												
Тема 1. Минулий час недоконаного виду медіального і пасивного станів (Imperfectum medii et passivi).	8		4		4							
Тема 2. Іменники та прикметники III відміни (основи на сонанти, губні та гортанні, основи на зубні, основи на -vτ, -vθ, -κτ).	9		4		5							
Тема 3. Майбутній час (Futurum).	4		2		2							
Тема 4. Аорист (Aoristus).	4		2		2							
Тема 5. Іменники та прикметники III відміни (з різними основами). Особливості відмінювання деяких іменників III відміни (substantiva anomala).	5		2		3							

Тема 6. Дієприкметники активного стану (Participia activi).	4		2			2						
Тема 7. Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.	8		4			4						
Тема 8. Числівник (Numerale, ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΝ).	4		2			2						
Тема 9. Займенник (Pronomen, ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ).	4		2			2						
Тема 10. Coniunctivus et Optativus у койне.	4		2			2						
Тема 11. Контраговані дієслова (Verba contracta).	4		2			2						
Тема 12. Систематизація та узагальнення. Модульна контрольна робота № 2	2		2									
<i>Разом за ЗМ 2</i>	<i>60</i>		<i>30</i>			<i>30</i>						
Усього годин	120		60			60						

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. МОРФОЛОГІЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ (Частина III). СИНТАКСИС ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ											
Тема 1. Дієслово (Verbum) (ПРОДОВЖЕННЯ). Сильні часи. Аорист другий активного стану (aoristus II activi) Аорист другий медіального стану (aoristus II medii)	5		2			3						

Аорист другий пасивного стану (aoristus II passivi) Майбутній час другий пасивного стану (futurum II passivi).												
Тема 2. Минулий і давноминулий часи результативного виду (Perfectum et Plusquamperfectum).	4		2			2						
Тема 3. Неправильні дієслова.	4		2			2						
Тема 4. Синтаксис. Прямі та непрямі відмінки.	4		2			2						
Тема 5. Синтаксичні конструкції.	4		2			2						
Тема 6. Складні речення.	7		3			4						
Тема 7. Систематизація та узагальнення. Модульна контрольна робота № 1.	2		2									
<i>Разом за ЗМ 1</i>	<i>30</i>		<i>15</i>			<i>15</i>						
Змістовий модуль 2. НОВИЙ ЗАВІТ												
Тема 1. Євангеліє від Марка 1:1-34.	4		2			2						
Тема 2. Євангеліє від Марка 1:35-2:28.	3		1			2						
Тема 3. Євангеліє від Івана 1:1-34.	4		2			2						
Тема 4. Євангеліє від Івана 1:35-2:12.	3		1			2						
Тема 5. Євангеліє від Івана 2:13-3:21.	4		2			2						
Тема 6. Євангеліє від Івана 3:22-4:42.	2		1			1						
Тема 7. Євангеліє від Івана 4:43-5:30.	4		2			2						
Тема 8. Євангеліє від Івана 5:31-6:21.	4		2			2						
Тема 9. Модульна контрольна робота № 2	2		2									
<i>Разом за ЗМ 2</i>	<i>30</i>		<i>15</i>			<i>15</i>						
Усього годин	60		30			30						

3.3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ФОНЕТИКА ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ. МОРФОЛОГІЯ (Частина I).		
1	Екскурс у історію давньогрецької мови.	2
2	Грецький алфавіт. Правила вимови і наголошення.	4
3	Дієслово (Verbum, ΡΗΜΑ). Теперішній час активного стану (praesens activi).	4
4	Іменник (Nomen Substantivum, ΟΝΟΜΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ). Перша відміна іменників.	4
5	Друга відміна іменників.	4
6	Прикметник (Nomen Adiectivum, ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΝ).	4
7	Теперішній час медіального і пасивного станів (Praesens medii et passivi).	2
8	Минулий час недоконаного виду (Imperfectum).	2
9	Прийменник (Praepositio, ΠΡΟΘΕΣΙΣ).	2
10	Систематизація та узагальнення. МКР № 1	2
Змістовий модуль 2. МОРФОЛОГІЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ. Частина II.		
1	Минулий час недоконаного виду медіального і пасивного станів (Imperfectum medii et passivi).	4
2	Іменники та прикметники III відміни (основи на сонанти, губні та гортанні, основи на зубні, основи на -ντ, -νθ, -κτ).	4
3	Майбутній час (Futurum).	2
4	Аорист (Aoristus).	2
5	Іменники та прикметники III відміни (з різними основами). Особливості відмінювання деяких іменників III відміни (substantiva anomala).	2
6	Дієприкметники активного стану (Participia activi).	2
7	Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.	4
8	Числівник (Numerale, ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΝ).	2
9	Займенник (Pronomen, ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ).	2
10	Coniunctivus et Optativus у койне.	2
11	Контраговані дієслова (Verba contracta).	2
12	Систематизація та узагальнення. МКР № 2	2

№	<p style="text-align: center;"><i>Назва теми</i></p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1. МОРФОЛОГІЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ (Частина III). СИНТАКСИС ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ.</p>	Кількість годин
1	Дієслово (Verbum) (ПРОДОВЖЕННЯ). Сильні часи. Аорист другий активного стану (aoristus II activi) Аорист другий медіального стану (aoristus II medii) Аорист другий пасивного стану (aoristus II passivi) Майбутній час другий пасивного стану (futurum II passivi).	2
2	Минулий і давноминулий часи результативного виду (Perfectum et Plusquamperfectum).	2
3	Неправильні дієслова.	2
4	Синтаксис. Прямі та непрямі відмінки.	2
5	Синтаксичні конструкції.	2
6	Складні речення.	3
7	Систематизація та узагальнення. МКР № 1	2
<p>Змістовий модуль 2. НОВИЙ ЗАВІТ. NOVUM TESTAMENTUM</p>		
1	КАТА ΜΑΡΚΟΝ. Євангеліє від Марка 1:1-34. Читання, переклад, аналіз.	2
2	КАТА ΜΑΡΚΟΝ. Євангеліє від Марка 1:35-2:28. Читання, переклад, аналіз.	1
3	КАΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 1:1-34. Читання, переклад, аналіз.	2
4	КАΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 1:35-2:12. Читання, переклад, аналіз.	1
5	КАΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 2:13-3:21. Читання, переклад, аналіз.	2
6	КАΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 3:22-4:42. Читання, переклад, аналіз.	1
7	КАΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 4:43-5:30. Читання, переклад, аналіз.	2
8	КАΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 5:31-6:21. Читання, переклад, аналіз.	2
9	Систематизація та узагальнення. МКР № 2	2

3.4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА (ІНДЗ)

№	<p style="text-align: center;"><i>Назва теми</i></p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1. ФОНЕТИКА ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ. МОРФОЛОГІЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ. ЧАСТИНА І.</p>	Кількість балів
1	<p>Загальні відомості про історію давньогрецької мови. Періодизація грецької мови. Койне – мова Нового Завіту. Патристична література (твори Івана Златоуста, Василя Великого, Григорія Богослова, Орігена, Ієроніма etc.). Діалекти (дорійський, еолійський, іонійський, аттичний).</p>	2
2	<p>Грецький алфавіт. Правила вимови. Еразмова та Рейхлінова вимови. Приголосні звуки (consonantes, σύμφωνα). Голосні звуки (vocales, φωνήεντα). Придых (spiritus, πνεῦμα). Довгота і короткість складів. Наголос (accentus, προσφδία). Проклітики (procliticae, або atona, προκλιτικά або ᾄτονα). Енклітики (encliticae, ἐγκλιτικά). Кінцеві звуки слова. Розділові знаки (τὰ ἐπίσημα τῆς στίξεως). Вправи і завдання для читання¹ (Светнам, с.16-18; Звонська-Денисюк, с.7-16).</p>	2
3	<p>Дієслово (Verbum, ΡΗΜΑ). Теперішній час активного стану (praesens activi). Частини мови. Граматичні категорії дієслова. Основи дієслова. Словникова форма дієслова. Дієвідміна (coniugatio, συζυγία). Особові закінчення дієслова. Наголос у дієслівних формах. Теперішній час дійсного способу активного стану (praesens indicativi activi). Наказова форма теперішнього часу активного стану (imperativus praesentis activi). Неозначена форма теперішнього часу активного стану (infinitivus praesentis activi). Теперішній час (indicativus, imperativus, infinitivus) дієслова εἶμι. Вправи і завдання (Светнам, с.19-20, 32; Звонська-Денисюк, с.17-22).</p>	2
4	<p>Іменник (Nomen Substantivum, ΟΝΟΜΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΝ). Перша відміна іменників. Граматичні категорії іменника. Артикль (articulus, ἄρθρον). Відміна (declinatio, κλίσις). Словникова форма іменника. Вживання великої букви. Перша відміна іменників. Іменники жіночого роду з закінченням -η, -ης ἥ. Іменники жіночого роду з закінченням -α, -ας ἥ. Іменники жіночого роду з закінченням -α, -ης ἥ. Іменники чоловічого роду з закінченням -ης, -ου ὁ. Іменники чоловічого роду з закінченням -ας, -ου ὁ. Вправи і завдання (Светнам, с.21, 33; Звонська-Денисюк, с.23-30).</p>	4

¹ Усі вправи і завдання подаються за підручниками: 1. Светнам Дж. Вступ до грецької мови Нового Завіту. Морфологія. Львівська Богословська академія. Львів, вид-во ЛБА, 1995. 400 с. 2. Звонська-Денисюк Л.Л. Грецька мова Нового Завіту: Підручник для Духовних навчальних закладів. К., 2000. 288 с.

5	Друга відміна іменників. Іменники чоловічого роду з закінченням -ος, -ου ό. Іменники жіночого роду з закінченням -ος, -ου ή. Іменники середнього роду з закінченням -ον, -ου τό. Вправи і завдання (Светнам, с.23-26; Звонська-Денисюк, с.30-33).	2
6	Прикметник (Nomen Adiectivum, ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΝ). Словникова форма прикметника. Прикметники першої та другої відмін на -ος, -η, -ον і -ος, -α, -ον. Прикметники другої відміни на -ος, -ον. Прикметники μέγας та πολύς. Узгодження іменників і прикметників. Вправи і завдання (Светнам, с.123-130; Звонська-Денисюк, с.33-36).	2
7	Теперішній час медіального і пасивного станів (Praesens medii et passivi). Медіальний стан (medium, μέση). Пасивний стан (passivum, παθητική). Теперішній час дійсного способу медіального і пасивного станів (praesens indicativi medii et passivi). Наказова форма теперішнього часу медіального і пасивного станів (imperativus praesentis medii et passivi). Неозначена форма теперішнього часу медіального і пасивного станів (infinitivus praesentis medii et passivi). Активна та пасивна конструкція речення. Вправи і завдання (Светнам, с.139-143; Звонська-Денисюк, с.41-44).	2
8	Минулий час недоконаного виду (Imperfectum). Минулий час недоконаного виду (imperfectum, παρατατικός). Авгімент (augmentum, αύξησης). Складовий авгімент (augmentum syllabicum, ή συλλαβική αύξησης). Часовий авгімент (augmentum temporale, ή χρονική αύξησης). Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного стану (imperfectum indicativi activi). Імперфект дієслова εἶμι. Вправи і завдання (Светнам, с.62-66; Звонська-Денисюк, с.44-47).	2
9	Прийменник (Praepositio, ΠΡΟΘΕΣΙΣ). Прийменники і префікси та їх основні значення. Вправи і завдання (Звонська-Денисюк, с.48-51). Молитви, тропарі, біблеїзми.	2
10	Систематизація та узагальнення. МКР № 1	10
Змістовий модуль 2. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΔΑΒΝΉΟΓΡΕΤΨΚΟΨ ΜΟΒΙ. Частина II.		
1	Минулий час недоконаного виду медіального і пасивного станів (Imperfectum medii et passivi). Утворення минулого часу недоконаного виду дійсного способу медіального і пасивного станів (imperfectum indicativi medii et passivi). Дієприкметник (participium, μετοχή). Дієприкметник теперішнього часу медіального і пасивного станів (participium praesentis medii et passivi). Вправи і завдання (Светнам, с.144-145; Звонська-Денисюк, с.47,51).	2

2	<p>Іменники та прикметники III відміни (основи на сонанти, губні та гортанні). Типи основ третьої відміни. Наголос у третій відміні. Іменники з основами на сонанти -λ, -ν, -ρ. Прикметники з основами на сонанти -ν, -ρ з трьома та одним родовим закінченням. Прикметники двох закінчень на -ων, -ου. Іменники та прикметники з основами на губні -β, -π, -φ та гортанні -γ, -κ, -χ. Іменники та прикметники III відміни (основи на зубні). Іменники з основами на передньоязикові -δ, -τ, -θ. Прикметники з основами на -δ, -τ. Іменники середнього роду з основою на -τ. Вправи і завдання (Светнам, с.68-71, с.94; Звонська-Денисюк, с.54-61). Іменники та прикметники III відміни (основи на -ντ, -νθ, -κτ). Іменники з основами на -ντ, -νθ. Іменники з основами на -κτ. Прикметники з основами на -ντ. Відмінювання прикметників ἐκόν, ἄκων, πᾶς, ἅπας. Вправи і завдання (Светнам, с.110-112, с.114; Звонська-Денисюк, с.67-71).</p>	2
3	<p>Майбутній час (Futurum). Майбутній час (futurum, μέλλον). Дієслова з основою на голосний звук або дифтонг (verba pura, φωνηεντοληκτὰ ῥήματα). Дієслова з основою на губні, гортанні, зубні (verba muta, ἀφωνοληκτὰ ῥήματα). Майбутній час перший дійсного способу активного стану (futurum I indicativi activi). Майбутній час перший дійсного способу медіального стану (futurum I indicativi medii). Неозначена форма майбутнього часу активного і медіального станів (infinitivus futuri I activi et medii). Майбутній час (indicativus, infinitivus, participium) дієслова εἰμί. Вправи і завдання (Светнам, с.51-52, с.67-68, с.157-158; Звонська-Денисюк, с.61-63).</p>	2
4	<p>Аорист (Aoristus). Минулий час доконаного виду (aoristus, ἄοριστος). Аорист перший дійсного способу активного стану (aoristus I indicativi activi). Неозначена форма минулого часу доконаного виду активного стану (infinitivus aoristi I activi). Verba pura et muta. Вправи і завдання (Светнам, с.103-104; Звонська-Денисюк, с.65-67).</p>	1
5	<p>Іменники та прикметники III відміни (з різними основами). Іменники з основами на -ρ (πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ). Іменники з основами на -ς (γένος, αἰδώς). Прикметники на -ης, -εις (εὐγενής, εὐγενής). Іменники середнього роду з основами на -ας. Іменники з основами на -υ, -ου, -ω (ἰχθύς, βούς, ναῦς). Прикметники на -υς, -εια, -υ (ἡδύς, ἡδεῖα, ἡδύ). Іменники з основами на ι/ε, υ/ε (πόλις, ἄστυ). Іменники з основами на ευ/ε (βασιλεύς). Особливості відмінювання деяких іменників III відміни (substantiva anomala). Іменники ἀνήρ, γυνή. Іменники υἰός, ναῦς. Іменники κών, γόνυ, οὔς. Вправи і завдання (Светнам, с.79-80, с.88-92; Звонська-Денисюк, с.73-82).</p>	2

6	Дієприкметники активного стану (Participia activi). Дієприкметник теперішнього часу активного стану (participium praesentis activi). Participium praesentis дієслова εἰμί. Дієприкметник майбутнього часу активного стану (participium futuri activi). Дієприкметник аориста першого активного стану (participium aoristi I activi). Вправи і завдання (Светнам, с.93-102; Звонська-Денисюк, с.52).	2
7	Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння. Ступені порівняння прикметників з суфіксами -τερ-, -τατ-. Ступені порівняння з суфіксами -ιον-, -ιστ-. Суплетивні ступені порівняння. Описові ступені порівняння прикметників. Прислівник (adverbium, ἐπίρρημα). Прислівники, утворені від прикметників. Вправи і завдання (Светнам, с.145-148; Звонська-Денисюк, с.82-87).	2
8	Числівник (Numerale, ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΟΝ) (с.404-406). Кількісні числівники (numeralia cardinalia, ἀπόλυτα). Порядкові числівники (numeralia ordinalia, τακτικά). Числівникові прислівники (adverbia numeralia, ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα). Вправи і завдання (Светнам, с.114-115; Звонська-Денисюк, с.87-91). Читання і переклад текстів.	1
9	Займенник (Pronomen, ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ). Особові займенники (personalia, προσωπικά). Присвійні займенники (possessiva, κτητικά). Займенник αὐτός, αὐτή, αὐτό. Займенник ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο. Взаємний займенник (reciprocum, ἀλληλοπαθητική). Зворотні займенники (reflexiva, αὐτοπαθητικά). Вказівні займенники (demonstrativa, δεϊκτικά). Відносні займенники (relativa, ἀναφορικά). Питальні займенники (interrogativa, ἐρωτηματικά). Неозначені займенники (indefinita, ἀόρισται). Співвідносні займенники (correlativa, συσχετικά) (Светнам, с.39-40, с.44, с.54, с.74-75, с.80, с.84, с.94-95, с.100; Звонська-Денисюк, с.36-41). Читання і переклад текстів. Молитви, тропарі, біблеїзми.	2
10	Coniunctivus et Optativus у койне. Вправи і завдання (Светнам, с.79-83, с.113-121; Звонська-Денисюк, с.91-95).	2
11	Контраговані дієслова (Verba contracta). Вправи і завдання (Светнам, с.231-265; Звонська-Денисюк, с.96-105).	2
12	Систематизація та узагальнення. МКР № 2	10

№	<p style="text-align: center;"><i>Назва теми</i></p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1. МОРФОЛОГІЯ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ (Частина III). СИНТАКСИС ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ.</p>	Кількість балів
1	Дієслово (Verbum) (ПРОДОВЖЕННЯ). Сильні часи. Аорист другий активного стану (aoristus II activi) Аорист другий медіального стану (aoristus II medii) Аорист другий пасивного стану (aoristus II passivi) Майбутній час другий пасивного стану (futurum II passivi). Вправи і завдання (Светнам, с. 216-226; Звонська-Денисюк, с.113-118).	4
2	Минулий і давноминулий часи результативного виду (Perfectum et Plusquamperfectum). Вправи і завдання (Светнам, с.131-138, 175-185; Звонська-Денисюк, с.118-131).	2
3	Неправильні дієслова (V-VIII класи дієслів). Відмінювання у всіх часах. Вправи і завдання (Светнам, с.268-269, с.273, с.279-280, с.285, с.291, с.298, с.305, с.309-310; Звонська-Денисюк, с.131-144).	4
4	Синтаксис. Прямі та непрямі відмінки. Називний відмінок. Кличний відмінок. Знахідний відмінок. Родовий відмінок у власній функції. Родовий відмінок у значенні аблатива. Давальний відмінок у власній функції. Давальний відмінок у значенні інструментального. Давальний відмінок у значенні локатива. Вправи і завдання (Светнам, с.371-373; Звонська-Денисюк, с.173-192).	4
5	Синтаксичні конструкції. Знахідний відмінок з неозначеною формою дієслова (accusativus cum infinitivo). Називний відмінок з неозначеною формою дієслова (nominativus cum infinitivo). Родовий самостійний (genetivus absolutus). Знахідний самостійний (accusativus absolutus). Знахідний відмінок з дієприкметником (accusativus cum participio). Вправи і завдання (Светнам, с.347-349; Звонська-Денисюк, с.52-53, 63-64, с.204-210, 213-216).	4
6	Складні речення. Типи підрядних речень. Підрядні додаткові, або з'ясувальні речення. Непряма мова. Прямі, або незалежні питальні речення. Непрямі питання, або підрядні питальні речення. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні наслідкові речення. Підрядні умовні речення. Підрядні допустові речення. Підрядні відносні речення. Підрядні речення часу. Вправи і завдання (Светнам, с.350-351, с.362-363; Звонська-Денисюк, с.217-227, с.231-251).	2
7	Систематизація та узагальнення. МКР № 1	10

Змістовий модуль 2. НОВИЙ ЗАВІТ. NOVUM TESTAMENTUM.		
1	ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. Євангеліє від Марка 1:1-34. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	2
2	ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ. Євангеліє від Марка 1:35-2:28. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	2
3	ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 1:1-34. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	2
4	ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 1:35-2:12. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	4
5	ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 2:13-3:21. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	2
6	ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 3:22-4:42. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	4
7	ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 4:43-5:30. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	2
8	ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ. Євангеліє від Івана 5:31-6:21. NOVUM TESTAMENTUM (Graece et Latine). Читання, переклад, аналіз.	2
9	Систематизація та узагальнення. МКР № 2	10

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Під час викладання курсу *«Давньогрецька мова (за професійним спрямуванням)»* застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, методи пояснення, інструктаж, бесіда, навчальна дискусія, метод проблемного викладення, репродуктивний метод, перекладно-граматичний метод, практичні заняття із застосуванням перевірок та проведенням короткотермінових контрольних робіт, поточне тестування, усне опитування.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання навчальної дисципліни.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
Незадовільно	F (0-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5.3. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути: контрольні роботи, стандартизовані тести, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Кожен студент опановує навчальний курс з давньогрецької мови протягом IV і V семестрів, склавши залік (IV сем.) та іспит (V сем.) й одержує підсумкові оцінки відповідно до Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Форми контролю: відвідування практичних занять та робота на них, виконання практичних завдань, ІНДЗ (у рамках самостійної роботи студента), тестування, диктанти, вивчення напам'ять молитов, біблеїзмів, тропарів, богословської термінології і лексики, переклад оригінальних і адаптованих текстів з давньогрецької мови на українську і навпаки, залік, іспит.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Фахова (основна)

1. *Головач У., Шепель Г.* Грецька мова: койне елліністично-римського періоду. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2011. 492 с.
2. *Звонська-Денисюк Л.Л.* Грецька мова Нового Завіту: Підручник для Духовних навчальних закладів. К.: Українське Біблійне Товариство, 2000. 288 с.
<https://drive.google.com/file/d/0B-Cupk0rGFrma3hNdUJQWi1STDQ/view?resourcekey=0-wYkU5t6sF5etrAo9eYPUZw>
3. *Олишук Р., Чакал І.* Давньогрецько-латинсько-український молитвослов : навч.-метод. посіб. для сам. роботи студентів-богословів. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 72 с.
https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10382/%d0%9c%d0%9e%d0%9b%d0%98%d0%a2%d0%92%d0%9e%d0%a1%d0%9b%d0%9e%d0%92%20%d0%9c%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_07-06-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y
4. *Светнам Д.* Вступ до грецької мови Нового Завіту: Морфологія. Львів, 1995. 400 с.
5. *Светнам Д.* Вступ до грецької мови Нового Завіту: Морфологія. Частина 2. Списки, парадигми, реєстри, тематичний покажчик. Львів, 2001. 200 с.
6. Nestle-Aland Novum Testamentum Graece et Latine. Deutsche Bibelgesellschaft, 1999. 890 p.
<https://verbodivino.es/hojear/4858/novum-testamentum-graece-et-latine.pdf>
7. ΓΛΩΤΤΑ ἙΛΛΗΝΙΚΗ ὧ LINGUA LATINA: Вправи і тексти для читання (Для приватного вжитку в духовних школах). Черкаси, 1998. 65 с.

7.2. Допоміжна

1. Енциклопедичний словник класичних мов / Звонська Л.Л., Корольова Н.В., Лазер-Паньків О.В. та ін.; За ред. Звонської Л.Л. – 2-ге вид. випр. і допов. К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 552 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zvonska_Lesia/Entsyklopedychnyi_slovnyk_klasychnykh_mov.pdf
2. *Звонська Л.Л.* Давньогрецька мова: підручник для філософів. К.: Дух і Літера, 2011. 673 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Zvonska_Lesia/Davnohretska_mova_Pidruchnyk_dlia_filosofiv.pdf?
3. *Звонська-Денисюк Л.Л.* Давньогрецька мова: підручник для студентів відділень класичної філології факультетів вищих закладів освіти. К.: Томіріс, 1997. 589 с.
https://drive.google.com/file/d/0B-Cupk0rGFrmU3RhWnVYOWtDdjg/view?resourcekey=0-PYpmHm---C6bQ2_zrTKRA

4. Лазер-Паньків О.В., Коцій О.М. Давньогрецька мова в таблицях: Фонетика. Морфологія: Навчальний посібник. Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. 332 с.
5. Лазер-Паньків О.В. ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ: Давньогрецькі прислів'я та приказки: словник-довідник. К.: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2015. 447 с.
6. Оліщук Р.Л., Макар І.С. Давньогрецька мова: підручник для студ. І-го курсу класич. філології та гуманіт. ф-тів вищих навч. закладів. Чернівці: Видавничий дім „Букрек”, 2015. 496 с.
https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10382/%d0%9c%d0%9e%d0%9b%d0%98%d0%a2%d0%92%d0%9e%d0%a1%d0%9b%d0%9e%d0%92%20%d0%9c%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_07-06-24.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Милев А., Михайлов А. Учебник по гръцки език за духовите училища. София: Синодално издателство, 1956. 83 с.
8. Abbott-Smith G. A Manual Greek Lexicon of the New Testament. Edinburgh, 1936. 250 p.
9. A Greek-English Lexicon compiled by H.G.Liddell and R.Scott (With a Supplement). Oxford, 1968. 2042 p.
10. Borowska M. Μορφολογία: Książka do nauki języka starogreckiego. Warszawa: OWA Wiedza Powszechna, 2002. 482 s.
11. Decker J. Rodney. Reading Koine Greek: An Introduction and Integrated Workbook. Michigan: Baker Academic, 2014. 704 p.
http://cdn.bakerpublishinggroup.com/processed/book-resources/files/Excerpt_9780801039287.pdf?1416669625
12. Runge, Steven E. Discourse Grammar of the Greek New Testament: A Practical Introduction for Teaching and Exegesis. Bellingham, WA: Logos Bible Software, 2009. 384 p.
13. Ștef A.F. Manual de Greacă Veche. Ed. a II-a, rev. și ad. București: Humanitas, 2014. 496 p.
14. The Greek New Testament / ed. by K. Aland. Stuttgart: United Bible Societies, 1994. 918 p.
15. Vetus Testamentum Graece. Stuttgart: United Bible Societies, 1994. 2167 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/>
2. <http://www.pinax.com.ua/wp-content/uploads/2018/09/Давньогрецька-мова-для-філософів-повністю.pdf>
3. <https://suchalkin.wixsite.com/greek>
4. <http://lexikoukr.ho.ua/divannot/scien frgn oldgreek.html>
5. <http://www.textkit.com>
6. <http://wiki.lingvoforum.net>

Додатково
(для контролю та самоконтролю роботи студента)

Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	30
2	2	2	4	2	2	2	2	2	10	

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль № 2												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	30
2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	10	

Поточне тестування та самостійна робота			Сумарна кількість балів
ЗМ № 1	ЗМ № 2	Кількість балів (залікова робота)	
T1-T10	T1-T12		
30	30	40	100

(іспит)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 1							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30
4	2	4	4	4	2	10	

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)									Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	30
2	2	2	4	2	4	2	2	10	

Поточне тестування та самостійна робота			Сумарна кількість балів
ЗМ № 1	ЗМ № 2	Кількість балів (іспит)	
T1-T7	T1-T9		
30	30	40	100